

2/2013. (I. 31.) ORFK utasítás

a rendőrség áldozatsegítő feladatairól

Szám: 2/2013.

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv áldozatsegítő feladatainak egységes ellátása érdekében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 6. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján kiadom az alábbi

utasítást:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Az utasítás hatálya kiterjed
 - a*) az Országos Rendőr-főkapitányságra (a továbbiakban: ORFK),
 - b*) a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokra, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóságra, a Készenléti Rendőrségre (a továbbiakban együtt: területi szervek), valamint
 - c*) a rendőrkapitányságokra és a határrendészeti kirendeltségekre (a továbbiakban együtt: helyi szervek, a *b*)-*c*) alpontban szereplő szervek a továbbiakban együtt: rendőri szervek).
2. Az utasítás alkalmazásában áldozatvédelmi referens az áldozatsegítő feladatok ellátására az ORFK-n, illetve a rendőri szerveknél kinevezett vagy megbízott személy.

II. FEJEZET

RÉSZLETES RENDELKEZÉSEK

1. Az áldozatvédelmi hálózat

3. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (a továbbiakban: rendőrség) utasításban meghatározott speciális áldozatsegítő feladatait az áldozatvédelmi referensekből álló áldozatvédelmi hálózat látja el.
4. Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Bűnmegelőzési Osztály (a továbbiakban: ORFK Bűnmegelőzési Osztály) szervezetében önálló feladatkörű áldozatvédelmi referens működik, aki az utasításban az áldozatvédelmi referensek részére meghatározott speciális feladatokon túl ellátja a területi szervek áldozatvédelmi tevékenységének szakmai irányítását, az áldozatvédelmi szakterület országos szintű képviselését.
5. A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokon önálló feladatkörű megyei (budapesti) áldozatvédelmi referensek működnek, akik az utasításban az áldozatvédelmi referensek részére meghatározott speciális feladatokon túl ellátják a helyi szervek áldozatsegítő tevékenységének szakirányítását, valamint az áldozatvédelmi szakterület megyei (fővárosi) képviselését.
6. A Repülőtéri Rendőr Igazgatóságnál, a Készenléti Rendőrségnél és a helyi szerveknél a szerv vezetőjének döntése szerint nevezhetők ki vagy bízhatók meg áldozatvédelmi referensek önálló vagy kapcsolatos feladatkörben, akik segítséget nyújtanak a hozzájuk forduló áldozatoknak.
7. Egy rendőri szervnél több áldozatvédelmi referens, illetőleg helyettes áldozatvédelmi referens is kinevezhető vagy megbízható.

2. Az áldozatsegítéssel kapcsolatos általános feladatok

8. A rendőri szervek vezetői felelősek azért, hogy az áldozatvédelemmel kapcsolatos feladatok kiemelt figyelmet kapjanak az irányításuk alá tartozó szerveknél, a rendőrségi eljárások során az áldozati jogok maradéktalanul érvényesüljenek és az áldozat megfelelő tájékoztatást, valamint segítséget kapjon.

9. A rendőri szervek vezetői gondoskodnak arról, hogy az áldozatok meghallgatása szakszerűen, kulturált körülmények között, az áldozat kíméletével és személyiségi jogainak maradéktalan tiszteletben tartásával történjen, kiemelt figyelmet fordítva a másodlagos áldozattá válás elkerülésére, illetve a 14. életévüket be nem töltött gyermekek meghallgatására vonatkozó szabályok betartására.

10. Az áldozatvédelmi referens, illetve a helyettes áldozatvédelmi referens nevét, beosztását, elérhetőségét, az áldozatok jogait ismertető plakátokat, az illetékes áldozatsegítő szolgálat tájékoztatóját a rendőri szervek panaszfelvételre kijelölt helyiségeiben - ennek hiányában a rendőri szervek objektumainak bejáratánál - jól látható módon kell elhelyezni. Gondoskodni kell arról is, hogy a járőrszolgálat során használt gépjárművek az illetékes áldozatsegítő szolgálat tájékoztatójával megfelelően el legyenek látva.

11. A rendőri szervek vezetői gondoskodnak arról, hogy

a) a bűncselekmény vagy a tulajdon elleni szabálysértés helyszínén jelen lévő sértett a rendőri intézkedés vagy nyomozási cselekmény (szemle) alkalmával,

b) a személyesen vagy egyéb úton feljelentést vagy bejelentést tevő sértett a feljelentés vagy bejelentés megtételekor,

c) az a)-b) alpontok hatálya alá nem tartozó áldozat a bűncselekmények áldozatainak segítségéről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvényben (a továbbiakban: törvény) meghatározottak szerint, a közreműködésével végzett első eljárási cselekmény alkalmával

megkapja az illetékes áldozatsegítő szolgálat tájékoztatóját, továbbá, hogy felhívják a figyelmét az áldozatsegítés lehetőségeire, valamint arra, hogy az ezek igénybeviteléhez szükséges, a törvény 11. §-ában meghatározott igazolást (a továbbiakban: igazolás) kérelmére az eljáró rendőri szerv - a kérelem kézhezvételét követő munkanapon a hivatali munkaidő végéig - kiállítja, és azt részére átadja, vagy megküldi az illetékes áldozatsegítő szolgálatnak.

12. Az eljáró rendőri szerv az áldozatsegítő szolgálatnak a törvény 13. §-ában foglalt megkeresésére haladéktalanul, de legkésőbb 3 napon belül köteles megadni a tájékoztatást.

13. Ha az illetékes áldozatsegítő szolgálat az igazolás kiállítását rövid úton (pl. telefonon, faxon, e-mailben) kéri, az igazolást haladéktalanul ki kell állítani és meg kell küldeni.

14. A rendőri szervek vezetői gondoskodnak arról, hogy az áldozatsegítéssel kapcsolatos tájékoztatók megfelelő példányszámban folyamatosan rendelkezésre álljanak, és azok pótlásának igényét az illetékes áldozatsegítő szolgálat felé időben jelezzék.

3. Az áldozatsegítéssel kapcsolatos speciális feladatok

15. Az áldozatvédelmi referens:

a) figyelemmel kíséri a rendőri szerv illetékességi területén a bűnügyi helyzet és a tulajdon elleni szabálysértések alakulását, különös tekintettel az áldozati oldal jellemzőire;

b) folyamatosan kapcsolatot tart az érintett szolgálati ágak képviselőivel, a nyomozó szervek és a tulajdon elleni szabálysértéssel összefüggő előkészítő eljárást lefolytató szervezeti elemek munkatársaival;

c) a bűnügyi és a rendészeti szakterület vezetőjének oktatásra vonatkozó igénye alapján közreműködik az áldozatvédelemmel, áldozatsegítéssel kapcsolatos ismeretek bővítésében, oktatásában;

d) figyelemmel kíséri a sértetti jogok érvényesülését a büntetőeljárás rendőri szakaszában, és a tulajdon elleni szabálysértéssel összefüggő előkészítő eljárás lefolytatása során;

e) javaslatokat dolgoz ki az áldozattá válás elkerülésének lehetőségeire, a potenciális áldozati kör tájékoztatására, védelmére vonatkozóan;

f) kapcsolatot tart a rendőri szerv illetékességi területén az áldozatsegítésben közreműködő állami, önkormányzati, egyházi, valamint civil szervezetekkel, kiemelten a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal (a továbbiakban: KIH), valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok igazságügyi szolgálataival, a civil áldozatvédelmi irodákkal, továbbá - a kommunikációs szakterület bevonásával - az írott és elektronikus médiával;

g) a rendelkezésére álló eszközökkel segítséget nyújt a hozzá forduló áldozatok problémáinak megoldásában, közvetíti más szervezetek - különösen az illetékes áldozatsegítő szolgálat és az áldozatvédelmi irodák - segítségét;

h) elősegíti az állampolgárok és a rendőrség közötti bizalom erősítését.

16. A helyi szervek áldozatvédelmi referensei - a bűnügyi és rendészeti szakterületek által rendelkezésre bocsátott statisztikai adatok alapján - félévente kimutatást készítenek és terjesztenek fel az illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság részére a jogsértések és áldozatok számának alakulásáról, valamint a kiállított igazolások számáról. A

megyei (fővárosi) áldozatvédelmi referens a megküldött kimutatásokat elemzi és annak alapján javaslatokat fogalmaz meg az áldozattá válás megelőzésének lehetőségeire, amelyről az érintett rendőri szerveket tájékoztatja.

17. A Készenléti Rendőrség, valamint a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság áldozatvédelmi referensei a 16. pontban meghatározott kimutatást az ORFK Bűnmegelőzési Osztály részére küldi meg. Az ORFK Bűnmegelőzési Osztály a megküldött kimutatásokat elemzi és annak alapján javaslatokat fogalmaz meg az áldozattá válás megelőzésének lehetőségeire, amelyről az érintett rendőri szerveket tájékoztatja.

18. Az áldozatvédelmi referens kiemelt figyelmet fordít:

- a) a gyermekkorú, az időskorú, a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő, illetve a külföldi áldozatokra;
- b) a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni, valamint az élet, testi épség és az egészség elleni, továbbá a szabadság és az emberi méltóság elleni bűncselekményeket elszenvedett áldozatokra;
- c) az emberkereskedelem - különös tekintettel annak kiskorú - áldozataira;
- d) az egyszerre több bűncselekményt elszenvedett áldozatokra;
- e) a rövid időn belül többször bűncselekményt vagy tulajdon elleni szabálysértést elszenvedett áldozatokra.

19. Az áldozatvédelmi referens esetmegbeszélést kezdeményez, ha a konkrét ügy jellemzői, illetve az áldozat érdekei a probléma több szempontú kezelését igénylik, illetőleg az erre irányuló felkérés esetén részt vesz más szervek által kezdeményezett esetmegbeszéléseken.

20. A munkáltatói jogkört gyakorló vezetők gondoskodnak arról, hogy a kinevezett, illetőleg megbízott áldozatvédelmi referensek munkaköri leírása az utasításban foglaltaknak megfelelően kiegészítésre kerüljön.

4. Jelentéstételi kötelezettségek

21. A területi szervek bűnügyi igazgatói, illetve a bűnmegelőzési tevékenységet koordináló szervezeti elemének vezetői - az utasítás melléklete szerinti szempontok alapján - évente értékelő jelentést készítenek az illetékességi területükre vonatkozóan az áldozati jogok érvényesüléséről, az áldozatvédelem helyzetéről, amelyet - a tárgyévet követő év január 20. napjáig - papír alapon és elektronikus formában az ORFK bűnügyi főigazgatója részére kell felterjeszteni.

22. Az ORFK Bűnmegelőzési Osztály vezetője évente országos értékelő jelentést (a továbbiakban: országos áldozatvédelmi jelentés) készít az áldozati jogok érvényesüléséről, az áldozatvédelem helyzetéről, amelyet - jóváhagyás céljából - az országos rendőrfőkapitány részére kell felterjeszteni a tárgyévet követő év február 15. napjáig.

23. Az ORFK Bűnmegelőzési Osztály vezetője minden év március 1. napjáig gondoskodik a jóváhagyott országos áldozatvédelmi jelentés egy példányának megküldéséről a KIH Áldozatsegítő Osztály vezetője részére.

24. A területi szervek éves áldozatvédelmi jelentésüket csak az országos áldozatvédelmi jelentés országos rendőrfőkapitány részéről történt jóváhagyása után küldhetik meg az illetékes áldozatsegítő szolgálatok vezetői részére, amelynek megtörténtéről - az országos áldozatvédelmi jelentés egy példányának megküldésével - az ORFK bűnügyi főigazgatója tájékoztatja a területi szerveket.

25. A helyi szervek vezetői az illetékességi területükön több alkalommal előforduló újfajta áldozati magatartásokat - a konkrét ügy tényállásának anonimizált leírásával - jelenteni kötelesek a megyei (fővárosi) bűnmegelőzési tevékenységet koordináló szervezeti elem vezetőjének, aki a jelentést soron kívül továbbítja az ORFK Bűnmegelőzési Osztálya felé. A területi szervek áldozatvédelmi referense az erről szóló jelentését közvetlenül az ORFK Bűnmegelőzési Osztályára küldi meg.

III. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

26. A rendőrség személyi állománya képzésének, továbbképzésének rendszerébe be kell építeni az áldozatvédelmi ismeretek, a rendőrség áldozatsegítő feladataira irányadó jogi szabályozás, illetve az utasítás rendelkezéseinek, valamint a hazai és nemzetközi áldozatsegítés tapasztalatainak oktatását. Az oktatás megvalósításába be kell vonni központi szinten a KIH Áldozatsegítő Osztály munkatársait, területi és helyi szinten a fővárosi és megyei kormányhivatalok igazságügyi szolgálatainak áldozatsegítő munkatársait.

27. Az utasítás a közzétételét követő hónap első napján lép hatályba.

28. Hatályát veszti a Rendőrség áldozatsegítő feladatairól szóló 50/2008. (OT 29.) ORFK utasítás.

Melléklet a 2/2013. (I. 31.) ORFK utasításhoz

Az áldozatvédelmi jelentés szempontjai

Az éves jelentés elkészítése során a bűnügyi helyzet értékelésén keresztül az alábbi szempontok, elemek bemutatására kell kitérni:

- a bűncselekmények/tulajdon elleni szabálysértések áldozatainak jellemzőire, különös tekintettel az emberkereskedelem áldozataira, továbbá a leginkább veszélyeztetettekre (így például a nők, gyermekkorúak, fiatalok, fogyatékkal élők, külföldiek, 60 évnél idősebb személyek), esetleges közreható magatartásukra;

- az elkövetők és az elkövetési magatartások jellemzőire;

- az újfajta, addig nem tapasztalt vagy az utóbbi időben gyakorivá vált bűnelkövetési módszerekre és az azokat lehetővé tevő áldozati magatartásokra;

- a büntetőeljárásban, illetve szabálysértési eljárásban az áldozatok emberi, személyiségi és adatvédelmi jogainak érvényesülésére;

- az áldozatvédelmi referens által tett intézkedések jellemzőire, eredményére, az áldozatsegítő támogatások igénybeviteléhez kiállított igazolások számára;

- az illetékességi területen működő áldozatsegítő szolgálatokkal, illetve más állami, önkormányzati, és civil szervezetekkel való együttműködés, az esetmegbeszélések tapasztalataira;

- az áldozattá válás megelőzése érdekében tett intézkedésekre, propagandamunkára, médiával való együttműködésre;

- néhány eseteleíráson keresztül a pozitív példák bemutatására, a hibák kiküszöbölésére tett intézkedésekre, országos ajánlások megfogalmazására;

- egyebekre (mint például pályázatok, vizsgálatok, kutatások, felmérések, kistérségi modellek, rendezvények, konferenciák, nemzetközi együttműködés tapasztalatai, ötletek, javaslatok, továbbképzések, új normák, módszertani anyagok, médiamunka - röviden, tömören, tényszerűen).